

VARSTVO VRTNIN

Škodljivci
Bolezni
Virusna obolenja
Fiziološke motnje
Preprečevanje zapleveljenosti

VARSTVO VRTNIN

Preventivni ukrepi za povečanje odpornosti rastlin ali zmanjšanja možnosti širjenja bolezni in škodljivcev:

- pravilno izberemo prostor za pridelovanje rastlin
- pravilna in pravočasna obdelava
- uravnoteženo gnojenje z vsemi potrebnimi hranili
- izbira primernih sort in kakovostnega semena
- globina setve ali sajenja
- gostota posevka
- preprečevanje zapleveljenosti in zatiranje plevela
- pravilno kolobarjenje ali menjavanje posevkov na isti površini

VARSTVO VRTNIN

- sajenje rastlin, ki s svojim vonjem in učinkovinami odganjajo škodljivce

Rastlina	Učinkuje proti	Opomba
bazilika	muham, mušicam	
boreč	gosenicam kapusovega belina	
česen	mnogim škodljivcem	primeren za vmesno sajenje
hren	koloradskemu hrošču	
kapucinka	kapusovemu belinu	privablja črne uši
koper	kapusovemu belinu	
kreša		privablja bolhače
paradižnik	škodljivcem na zelju - kapusovemu belinu	
poprova meta	bolhačem, kapusovemu belinu, mravljam	
špinača	bolhačem	
zelena	gosenicam kapusovega belina	
žajbelj	korenjevi muhi	
žametnica	ogorčicam	privablja polže

VARSTVO VRTNIN - FFS

- **Insekticidi** delujejo kot dihalni, dotikalni in želodčni strupi, vendar le **proti določenim vrstam insektov**. Posebne vrste insekticidov, ki prodrejo v sok rastlin, so **sistemični insekticidi**.
- **Akaricidi** zatirajo **pršice** in njihova jajčeca.
- **Fungicidi** delujejo **proti povzročiteljem glivičnih boleznih** (večinoma preventivni, tudi kurativni).
- **Herbicidi** zatirajo **plevele**.
- **Limacidi** delujejo **proti polžem**.
- **Rodenticidi** uničujejo **glodalce**.
- **Odvračalna sredstva** odvrčajo škodljivce.

VARSTVO VRTNIN - FFS

POMNI!

1. Pred vsako uporabo fitofarmacevtskega sredstva **skrbno preberemo priložena navodila.**
2. Pesticidov s **pretečenim rokom** ne odlagamo kamorkoli, ampak jih **vrnemo proizvajalcu ali prodajalcu.**
3. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev se strogo držimo **pravil varstva** pri delu s kemijskimi pripravki (zaščitna obleka, maska, ne pijemo alkohola ...).
4. Za škropljenje s **herbicidi ne uporabljamo nahrbtnne škropilnice**, razen za lokalno uničevanje plevela.
5. Pri škropljenju s **pesticidi se strogo držimo varovalne dobe (KARENCE)**, to je predpisanega časa, ki mora preteči od škropljenja do uporabe pridelka.
6. Pri **uničevanju embalaže** se obnašajmo **naravovarstveno.**

ŠKODLJIVCI

Čebulna muha (*Delia antiqua*)

POJAV:

- čebula, česen, por

POŠKODBE:

- mladi sejanci - venijo; srčni listi - nagniti

VARSTVO:

- pravilno kolobarjenje
- škropimo s kemičnimi pripravki 15 do 20 dni po naletu muhe

ŠKODLJIVCI

Črna fižolova listna uš (*Aphis fabae*)

POJAV:

- vse vrste fižola

POŠKODBE:

- v začetku poletja napade visok in nizek fižol
- uši se zelo hitro množijo, izsesavajo rastlino
- posledice: krčenje poganjkov, zvijanje listov, propad mladih strokov

VARSTVO:

- mehanično odstranjevanje
- škropljenje z insekticidi
- ob napadu je priporočeno manj intenzivno gnojenje in namakanje

ŠKODLJIVCI

Porov ali čebulni molj (*Acrolepia assectella*)

POJAV:

- por

POŠKODBE:

- v porovih listih – podolgovati rovi in okenca – rumenozelene gosenice

VARSTVO:

- 1. generacijo ličink zatiramo z insekticidi

ŠKODLJIVCI

Grahar (*Bruchus pisorum*)

POJAV:

- vse vrste graha

POŠKODBE:

- v grahu se v toplem skladišču pojavijo luknje - ličinke, bube, sivkasto zeleni hrošč

VARSTVO:

- skladiščimo v hladnem prostoru,
- hrošče in ličinke uspešno uničimo, če damo okuženo seme v zamrzovalnik

ŠKODLJIVCI

Grahov zavijač (*Cydia nigricana*)

POJAV:

- vse vrste graha

POŠKODBE:

- grahova zrna v strokih objedajo blede zelene gosenice
- v stroku so opazni zapredeni iztrebki

VARSTVO:

- po spravilu pridelka uničimo rastlinske ostanke

ŠKODLJIVCI

Kapusov belin (*Pieris brassicae*)

POJAV:

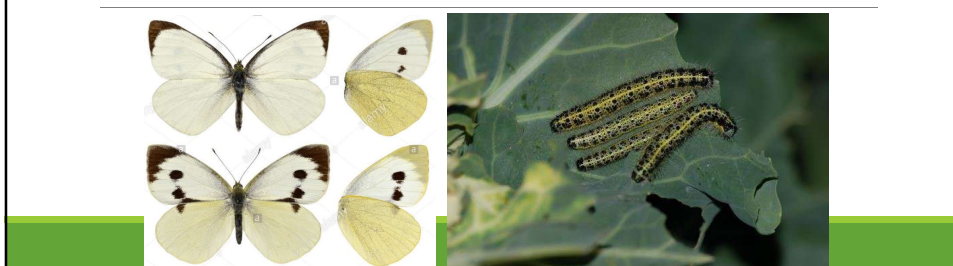
- na kapusnicah in ostalih križnicah, špinačnicah
- lahko napada rastline vso rastno dobo

POŠKODBE:

- črno rumene gosenice močno pogrizejo liste

VARSTVO:

- propad gosenic ob izleganju možen zaradi:
  - slabega vremena, tretiranja z insekticidi
- ročno odstranjevanje

ŠKODLJIVCI

Kapusov bolhač (*Phyllotreta spp.*)

POJAV:

- kapusnice in redkvice

POŠKODBE:

- majhni rumeno – črni progasti hroščki naluknjajo liste

VARSTVO:

- občutljive so mlade kaleče rastline
- posevek zavarujemo z vlakninastimi prekrivali
- poštropimo s kemičnimi sredstvi

ŠKODLJIVCI

Kapusova sovka (*Mamestra brassicae*)

POJAV:

- kapusnice, rdeča pesa, zelena, solata, paprika, paradižnik, krompir, fižol, grah, čebula

POŠKODBE:

- gole zelene, sive ali rjave gosenice objedajo zunanje liste in glavo ali rožo
- z iztrebki umazane glave zelja gnijejo

VARSTVO:

- na manjših površinah ročno pobiramo sovke
- kemično jih zatiramo v začetnih razvojnih stadijih rastline

ŠKODLJIVCI

Kapusov muha (*Delia radicum*)

POJAV:

- kapusnice, redkvice, bob, grah, fižol, glavната solata

POŠKODBE:

- žerke napadejo koreninski vrat in steblo
- mlade rastline pogosto venijo in se obarvajo svinčeno sivo
- na obgrizenih mestih najdemo belkaste žerke ali rjave bube
- pri intenzivnem napadu rast zakrni ali se upočasni

VARSTVO:

- pravilno kolobarimo
- odstranimo rastlinske ostanke
- pred setvijo razkužimo substrat

ŠKODLJIVCI

Kapusova stenice (*Eurydema spp.*)

POJAV:

- kapusnice in ostale križnice
- množično se pojavlja v sušnih letih

POŠKODBE:

- stenice sesajo liste in poškodujejo listno površino (belkaste pege – kjer se listno tkivo suši)
- slabša kakovost pridelka
- slabša rast

VARSTVO:

- na manjših površinah ročno pobiramo
- na večjih površinah uporabimo insekticid

ŠKODLJIVCI

Kapusova hržica (*Contarinia nasturtii*)

POJAV:

- kapusnice
- močnejše se pojavlja v važnejših legah

POŠKODBE:

- ličinke sesajo srčne liste
- ob večjem napadu poškodujejo tudi brste

VARSTVO:

- sadike kapusnic pred sajenjem poškropimo z insekticidom
- za sajenje izberemo manj vlažna zemljišča

ŠKODLJIVCI

Korenjeva muha (*Psila rosae*)

POJAV:

- korenje, peteršilj, zelena, sladki komarček
- v toplejšem ravnem obdobju

POŠKODBE:

- ličinke se zarijejo v spodnji del korena
- listi poškodovanih rastlin postanejo rdečkasti, porumenijo in ovenejo

VARSTVO:

- primeren kolobar
- sejemo v razkuženo zemljo
- močnejši pojav - insekticidi

ŠKODLJIVCI

Redkvina muha (*Chortophila floralis*)

POJAV:

- redkev, redkvica in hren

POŠKODBE:

- listi hirajo, rumenijo in venejo
- na prerezu gomoljev bele žerke

VARSTVO:

- kolobarjenje
- ob premočnem napadu preventivno varstvo s kemičnimi sredstvi

ŠKODLJIVCI

Koreninske uši (*Pemphigidae*)

POJAV:

- najpogostejše pri solatnicah
- na koreninah so različno obarvane uši

POŠKODBE:

- sesanje, uši izčrpavajo napadene rastline

VARSTVO:

- upoštevamo kolobar
- če se pojavijo rumeni listi in rastlina slabo raste – pregledamo korenine – ob morebitnem pojavu uši zalijemo z raztopino talnih insekticidov

ŠKODLJIVCI

Listne uši – različne vrste (*Aphididae*)

POJAV:

- večina vrtnin

POŠKODBE:

- sesajo mlade sočne poganjke, liste in plodove
- listi in poganjki se zaradi poškodb zvijajo
- rastline zaostajajo v rasti

VARSTVO:

- ob napadu je priporočeno manj intenzivno gnojenje in namakanje
- ob čezmejnem napadu poškopimo z insekticidom

ŠKODLJIVCI

Nematode (ogorčice) (*Meloidogyne*)

POJAV:

- na koreninah številnih vrtnin, zaradi katerih rastline propadajo

POŠKODBE:

- majhne bele ogorčice se preselijo iz tal v korenine – povzročijo izboklinice

VARSTVO:

- upoštevamo kolobar
- razkužujemo substrat

ŠKODLJIVCI

Pršice (*Tetranychidae*)

POJAV:

- pogosto na fižolu, kumarah in paradižniku
- občasno tudi na paprikah, dinjah, bučkah, jajčevcu, lubenicah

POŠKODBE:

- zgornja stran listov: belkastorumen; pikasta
- spodnja stran listov: fina prevleka zelenkastorumenih in rdečkastih pršic

VARSTVO:

- izberemo odporne sorte in ustrezne tehnike gojenja

ŠKODLJIVCI

Strune (*Elateridae*)

POJAV:

- povsod v vrtni zemlji

POŠKODBE:

- napadajo mlade kaleče in razvijajoče se rastline
- pogosto se zarijejo v koreninske dele
- poškodovan je prevodni sistem rastlin

VARSTVO:

- vlaganje krompirjevih gomoljev v tla gredic; pregledovanje ter mehansko uničevanje strun zaritih v gomolj
- ob močnem napadu tla kemično razkužimo

ŠKODLJIVCI

Mravlje (*Formicidae*)

POJAV:

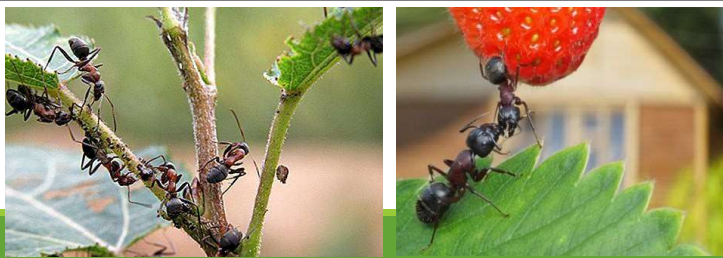
- povsod na vrtu

POŠKODBE:

- obgrizejo seme, kalčke in korenine napadenih rastlin

VARSTVO:

- pri močnejšem pojavu in poškodbah rastline zavarujemo z nastavljanjem vab

ŠKODLJIVCI

Polži (*Gastropoda*)

POJAV:

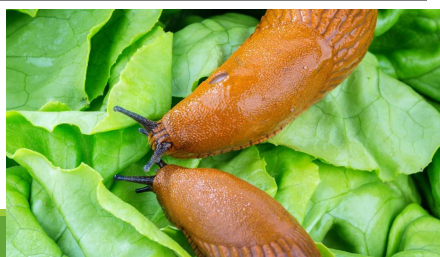
- na vseh vrtninah
- občutljive in vabljuje so predvsem listnate vrste, npr. solata, zelje itn.

POŠKODBE:

- listi in stebela so objedeni, na njih opazimo sluzaste sledi
- lahko popolnoma požrejo mlade rastlinice

VARSTVO:

- rastlinice zavarujemo pred uničenjem z vabami

ŠKODLJIVCI

Bramor (*Gryllotalpa vulgaris*)

POJAV:

- na vrtovih

POŠKODBE:

- odrasle žuželke ponoči pridejo iz svojih prebivališč na prosto, kjer obgrizejo mlade rastlinice
- škodo delajo tudi na podzemnih organih

VARSTVO:

- nastavljanje vab, gnezd s toplim gnojem, kamor se zatečejo ob hladnejšem vremenu in jih lahko ob pregledu uničimo
- lovimo v zakopane posode, v katere padejo med nočnim sprehajanjem

ŠKODLJIVCI

Voluhar (*Arvicola terrestris*)

POJAV:

- pogost škodljivec na vrtovih
- dela občutno škodo z oglodavanjem korenin posajenih rastlin

POŠKODBE:

- obgrizovanje korenov rastlin z debelejšimi podzemnimi organi

VARSTVO:

- vabe in sadimo rastline (križnolistni mleček, *Eupgorgia lathyris*), ki oddajajo v okolje neprijeten vonj in s tem odvrtaajo voluharje in druge škodljivce

ŠKODLJIVCI

Miši (*Muridae*)

POJAV:

- se pogosto naselijo na vrtovih

POŠKODBE:

- rijejo po gredicah, še posebno v rahlih in dobro obdelanih tleh
- obgrizujejo koreninice in druge založne organe
- posebno veliko škode naredijo v zimskem času, če prekrivamo tla s črno folijo (se naselijo pod folijo, kjer jim je toplo, in uničujejo posajene rastline)

VARSTVO:

- na manjši površini zatiranje ni učinkovito
- uspešno je polaganje vab (zastrupljenih zrn) v sveže odprte rove v spomladanskem času

